

SERDIUK Liudmyla, KUPRIEIEVA Olga

RELATIONSHIP BETWEEN LIFE SATISFACTION WITH FUNDAMENTAL ASSUMPTION

In Proceedings of The Third International Scientific Conference “Happiness and Contemporary Society”, March, 20, 2022. Lviv: SPOLOM, 2022. P. 189-193. <https://doi.org/10.31108/7.2022.38>

ISBN 978-966-919-826-6

СЕРДЮК Людмила, КУПРЄЄВА Ольга

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЗАДОВОЛЕНОСТІ ЖИТТЯМ З БАЗОВИМИ ПЕРЕКОНАННЯМИ ОСОБИСТОСТІ

// Збірник матеріалів третьої міжнародної наукової конференції «Щастя та сучасне суспільство», 20 березня 2022 р. – Львів : СПОЛОМ, 2022. – С. 189-193. <https://doi.org/10.31108/7.2022.38>

ISBN 978-966-919-826-6

Liudmyla SERDIUK

*Doctor of Sciences in Psychology, Professor,
Head of the Laboratory of Personality named after P.R. Chamata
of G.S. Kostiuk Institute of Psychology, NAES of Ukraine (Kyiv, Ukraine)*

Olga KUPRIEIEVA

*Doctor of Sciences in Psychology, Associate Professor
G.S. Kostiuk Institute of Psychology, NAES of Ukraine (Kyiv, Ukraine)*

RELATIONSHIP BETWEEN LIFE SATISFACTION WITH FUNDAMENTAL ASSUMPTION

Abstract. The abstracts present the results of psychological research aimed at identifying the relationship between fundamental assumption persons and life satisfaction. The peculiarities of the system of fundamental assumption of students with disabilities and healthy students are revealed. The connection between the categories the benevolence of the surrounding world, the meaningfulness of the surrounding world, an individual's self-worthiness and indicators of psychological well-being, life satisfaction students.

Key words: fundamental assumptions, life satisfaction, psychological well-being, disabled students

Людмила СЕРДЮК

*доктор психологічних наук, професор,
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України (м. Київ, Україна)*

Ольга КУПРІЄВА

*доктор психологічних наук, доцент,
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України (м. Київ, Україна)*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЗАДОВОЛЕНOSTІ ЖИТТЯМ З БАЗОВИМИ ПЕРЕКОНАННЯМИ ОСОБИСТОСТІ

Фокус уваги дослідників гуманістичного, позитивного, ресурсного підходів в дослідженнях життєдіяльності особистості спрямований на виявлення особистісних характеристик які забезпечують психологічне благополуччя людини, її задоволеність життям та самореалізацію. Результати цих досліджень вказують на те, що задоволеність життям розглядається як когнітивна оцінка людиною відповідності дійсних життєвих обставин бажаним та емоційно суб'єктивне переживання власного життя як цілого (Ryff&Singer, 2006); узагальнена оцінка екзистенційної активності людини (Hunecke, 2013); динамічна система, яка відображає суб'єктивно-ціннісне ставлення до життя (Lyubomirsky, King, &Diener, 2005); когнітивний компонент відчуття благополуччя (Ryan&Deci, 2002) та є

вагомим чинником життєвих звершень та самореалізації особистості (Купрєєва, 2021).

Досліджуючи проблему детермінації задоволеності життям наковці вказують на різноманітні чинники які його зумовлюють: економічні, матеріальні, соціокультурні, фізичні, індивідуально-психологічні. Ключову роль в досягненні людиною психологічного благополуччя та задоволеності життям відіграють психологічні чинники, зокрема базові переконання особистості.

Поняття «базові переконання» в когнітивній персонології використовується для позначення смислових елементів індивідуального досвіду людини, за допомогою яких вона вибудовує власну поведінку та діяльність. Найбільш повно базові переконання індивіда досліджено Р. Янофф-Бульман (Janoff-Bulman, 1992) в рамках концепції «зруйнованих переконань» «theory of shattered assumptions», згідно з якою людині необхідна система стійких позитивних уявлень про оточуючий світ, які дозволяють їй прогнозувати події, приймати рішення, бути стійкою, вибудовувати стратегії взаємодії зі світом та самим собою.

Структура базових переконань включає вісім імпліцитних уявлень людини про: доброзичливість оточуючого світу; доброзичливість оточуючих людей; справедливість розподілу життєвих подій (негативних/позитивних); керованість (контрольованість) подій та їх результатів; випадковість, як шанс, надія досягти успіху; уявлення про власне «Я» (самооцінка, цінність Я); самоконтроль; удача. На думку Р. Янофф-Бульман позитивна система переконань людини – це результат турботи, прийняття та любові, які діти отримують в перший рік життя. Ця система переконань є досить стійкою, та не змінюється в процесі повсякденного життя людини, нескладних життєвих ситуацій. Проте, у випадку травмуючої ситуації, різноманітних життєвих викликів людина стикається з новою інформацією, яка дисонує з її існуючою системою позитивних переконань та яку необхідно інтегрувати. Зміна існуючих переконань є важливим аспектом посттравматичного стресу. Процес подолання травми, негативних життєвих подій це відновлення або трансформація базових переконання особистості. Згідно Янофф-Бульман (2004) базові переконання, які стосуються позитивного образу Я, доброзичливості оточуючого світу та справедливості ставлень між «Я» та оточуючим світом найбільше змінюються під впливом психологічної травми та негативних подій в життєдіяльності людини. Процес подолання травми, негативних життєвих подій це відновлення або трансформація базових переконання особистості.

Виходячи із здійсненого аналізу, актуальним є дослідження зв'язку базових переконань із психологічним благополуччям та задоволеністю життям особистості. У нашому дослідженні взяли участь студенти закладів вищої освіти м. Києва денної, заочної форми навчання, віком від 20 до 32 років. Серед досліджуваних були студенти з інвалідністю (125 осіб) та студенти без інвалідності (150). В дослідженні було використано методики: шкала Базові переконання особистості «World Assumptions Scale» (в адаптації Р. Кравцової); шкала психологічного благополуччя (К. Д. Шевеленкова, П. П. Фесенко), шкала задоволеності життям (Е. Дінер).

Аналіз даних засвідчує, що **загалом**, система базових переконань студентів з інвалідністю характеризується когнітивною вразливістю, яка може зумовлювати самостигматизацію — звикання з образом малоактивної, невпевненої в собі

людини, що потребує захисту; низький рівень особистісної активності, неготовність приймати рішення, вибудовувати ефективні стратегії взаємодії з іншими людьми. Однак, дисонанс існуючої системи базових переконань з реальними життєвими викликами активізує в них усвідомленість її трансформації, а саме — розвиток сили, цінності та значущості власного «Я».

Когнітивна стійкість системи базових переконань здорових студентів зумовлює **впевненість у собі, власних можливостях; здатність встановлювати конструктивну взаємодію з оточуючими людьми; переважання надії на удачу, везіння та позитивне вирішення життєвих ситуацій, які вони не можуть контролювати.**

Результати свідчать про те, що більшість показників психологічного благополуччя досліджуваних студентів мають середній рівень, але нижчі за нормативні показники. У досліджуваних студентів виявлено низькі значення показників «людина як відкрита система», «цілі життя», «самоприйняття» та «позитивні взаємини». Це може свідчити про низьку здатність інтегрувати аспекти власного життєвого досвіду, зокрема, час навчання в університеті; недостатньо сформовані життєві цілі, незадоволеність власним Я, низький рівень самоприйняття. За шкалою задоволеність життям (Е. Діннер) виявлено середні значення $\bar{x}=20,8$.

Результати кореляційного аналізу представлені в Таблиці 1 свідчать про те, що базові переконання досліджуваних студентів тісно пов'язані із задоволеністю життям та складовими психологічного благополуччя.

Таблиця 1

Взаємозв'язок показників базових переконань, психологічного благополуччя та задоволеністю життям

Показники психологічного благополуччя Задоволеність життям	Показники базових переконань							
	Доброчливість світу	Доброта людей	Справедливість світу	Контрольованість світу	Випадковість подій	Цінність власного Я	Ступінь самоконтролю	Ступінь удачі, везіння
Студенти з інвалідністю								
Позитивні взаємини	0,11	0,30*	0,35**	0,33**	-0,17	0,01	0,10	0,36**
Автономія	0,08	0,35**	0,20*	0,28**	-0,22*	-0,04	0,11	0,31**
Управління середовищем	0,05	0,13	0,17	0,19	-0,29**	0,11	0,00	0,39**
Особистісне зростання	-0,05	-0,06	0,17	0,14	-0,12	-0,35*	-0,03	0,04
Цілі в житті	0,45**	0,10	0,16	0,40*	-0,41*	-0,02	0,00	0,29**
Самоприйняття	0,10	0,32**	0,35**	0,08	0,01	0,38**	0,42**	0,04
Задоволеність життям	0,45**	0,10	0,32**	0,27*	0,20*	0,45*	0,45*	0,37*
Здорові студенти								
Позитивні взаємини	0,35**	-0,39*	0,13	0,09	0,01	0,49**	0,12	0,44**
Автономія	0,42**	-0,28*	0,15	-0,03	-0,12	0,38**	0,16	0,35**
Управління середовищем	0,40**	-0,07	0,49*	0,04	-0,06	0,48**	0,12	0,35**
Особистісне зростання	0,31**	0,02	0,20*	0,17*	-0,06	0,33**	0,21*	0,30**
Цілі в житті	0,42**	-0,03	0,20*	0,16	-0,10	0,36**	0,27**	0,34*
Самоприйняття	0,42*	0,32**	0,23*	0,33**	-0,34**	0,52*	0,21	0,45**
Задоволеність життям	0,08	0,35*	0,42**	-	-	0,54**	-	0,47**

Примітка: ** – кореляція значима на рівні $p \leq 0,001$ (двостороння); * кореляція значима – $p \leq 0,05$ (двостороння).

Отримані результати свідчать про те, що більшість компонентів базових переконань пов'язані з психологічним благополуччям та задоволеністю життям студентів. Категорія базових переконань про доброзичливість оточуючого світу та людей визначає здатність встановлювати та підтримувати позитивні взаємини, управляти середовищем, досягати поставлених цілей, автономії, сприяють особистісному зростанню, позитивному самоприйняттю та задоволеності життям. Категорія базових переконань про осмисленість життя зумовлює особистісну автономію, здатність контролювати події власного життя та відчувати задоволеність життям. Базові переконання про цінність та значущість власного Я тісно пов'язані із майже усіма показниками психологічного благополуччя та задоволеністю життям. Це свідчить про те, що позитивне ставлення до себе, здатність приймати різноманітні сторони, якості власного Я, адекватна самооцінка, які лежать в основі системи особистісних смислів, допомагають людині прогнозувати життєві події, спрямовувати власну активність та відчувати задоволеність життям.

На основі вищевикладеного можна зробити висновок, що важливе місце в досягненні психологічного благополуччя та задоволеності життям мають позитивні, оптимістичні переконання та ставлення до оточуючого світу, що активізують особистісні смисли пізнання світу та взаємодії з ним, розвивають здатність планувати та будувати власне майбутнє, навіть, в складних життєвих ситуаціях, на противагу переконанням «щоб пережити даний момент, ситуацію».

ЛІТЕРАТУРА

1. Купрєєва, О. І. (2021). *Психологічні основи самореалізації студентів в інтегрованому освітньому середовищі: монографія*. К.: Талком.
2. Hunecke, M. (2013). *Psychological resources for sustainable lifestyles*. A report from Denkwerk Zukunft – Foundation for cultural renewal. Bonn: Denkwerk Zukunft.
3. Janoff-Bulman, R. (1992). *Shattered assumptions: Towards a new psychology of trauma*. New York, NY: Free Press.
4. Janoff-Bulman, R. (2004). Posttraumatic Growth: Three Explanatory Models. *Psychological Inquiry*, 15, 1, 30-34.
5. Lyubomirsky, S., King, L., Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success? *Psychological Bulletin*. 131. 6. 803–855.
6. Ryan R. M., &Deci, E. L. (2002). Overview of self-determination theory: an organismic dialectical perspective. In E. L. Deci, &R. M. Ryan (Eds) *Handbook of self-determination research* (3-33). The University of Rochester Press.
7. Ryff, C., Singer, B. (2006). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of Happiness Studies* [serial online]. 9, 1. 13–39.